

VELDGEWAS

Blaad veur en euver
Oos Limburgse Taal

November 2024

KupershooK

November. Altijd November, altijd regen, / Altijd dit lege hart, altijd. Zoe zumpde de zjwaor mismeujege dichter J.C. Bloem (1887-1966). Raengel, vreug duuster, de mismood kump dich bao d'raan. 't Is zeker geine laege nieks al die blajer die zich neet mie vas kóste haoje. Hoe zeere vallen ze af, de zieke zomerblaren, dichde Gezelle. Krank die blajer? Aafgedank aone pensjoen.

Waat duit november ós aan, of höbbe veer de netuur get aangedaon? Mit 't begin van kaoj en elenj bleus Phil Schaeken ouch al de knoterträöt: 't Laeve verangert mit dit naojaorsgevuil, de pantóffele oetgehaold, de verwerming aangezat.

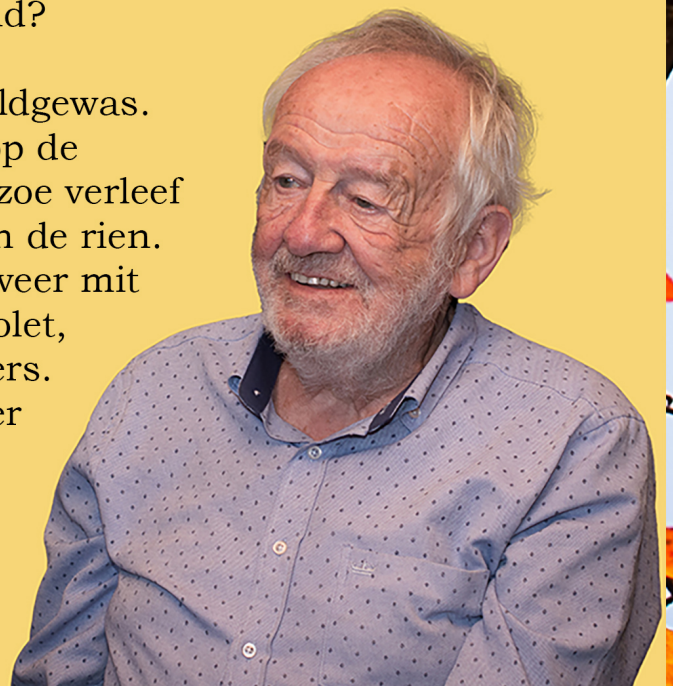
November begint neet veur nieks op de kirkhaof. D'n iersten daag al móste v'r (vreuger) daohaer, den det woor eine vriejen daag, dae de Belzje en Pruse nag höbbe Klage? Kaoje windj, de Pruse höbbe de deur aop, dök al beveraore blome, op de graver graver graver. Ein dieke waek nao Alderzele teendoezjende graver. Elfde van d'n elfde. Inj van 14-18, d'n Ierste Werrelaorlog.

Wim Heijmans kiek ei bietje angers taenge daen daag aan. Hae zuut gein gries wolke mae wólke sjmienk in toelpeklure in de loeët: d'r sjien va vasteloavend. Waat mich betruf gein applaus veur det gedoons kómmende zaoterdig. Hauwe ze neet mótte doon dit jaor. Euveral elenj. Aorlog aorlog, hóngers en wijl zeeje van water. Waege de Golfaorlog waerde de Vastelaovend zélf zelfs aafgelas – in 1991.

Wiejer. SesieL is naogegange of 't waord sjwerbelke van Hertogh waal netjes in de maot löp. Of is ein klein zjwalg mesjiens ei sjwelberke? Vräögske nag: höb ich uch eine kaoje duustergrieze miesjmasj opgedeend?

Gelökkig höbbe veer nag anger Veldgewas. Reusachtig nuuts zelfs: de keers op de vastelaovendstoert ofwaal ich bin zoe verleeft wint mit eine sentimaeter van Rien de rien. De Rien? Waat mótte v'r dao noe weer mit – is neet van hiej. Waal Ger Bertholet, ein van de beste Limburgse sjrievers. Hae is trök. SesieL vertelt get euver häöm. Blief haope.

Wim Kuipers

de kolleberg ómhoog

de kruutswaeg
langs de zeve voutvel
löp ómhoog
de kogelvanger langs
pès aan de kapel
de duuster gats sjeit aaf
de holle waeg neit

'ne wanjelaer
kleur op de bakke
zjweit oppe rök
pratsj aan de vuit
zunk leidjes veur zich oet
zefke mols, 't krutske
en zjwerbelke

aafentoe
wurt hae óngerbraoke
door gesjreef van 'ne reigel
of ein vluch veugel
opgejaag door
'ne verloupe foks
lankzaam wurt 't sjtil
de aovend vilt

john hertogh, zitterd

Raege in november

De witte wolke zeen angesj es eesj,
de wc-bril vuilt weier kawd, da's effe wènnè,
bie de euverbure rent d'n hóndj vlot nao bènnè.

Raege op de roete, 't graas blink,
in d'n haof krig alles ein anger kleur,
en in de vóchtige boesj hink eine angere geur.

't Laeve verangert mit dit naojaorsgevuil,
de plante zeen ein bietje van de wies,
de mörge vuilt kuil, de lóch is dèkser gries.

Ich höb oranje-broen blaar opgevaeg,
de pantóffele oetgehaold, weier paddesjtuil gezeen,
de verwerming aangezat, want de herfs versjeen.

Toch versjient aaf en toe extra leich in de lóch, de zón,
die kleurt dan 't ganse gebeure en verwermp mien gemoud,
brink eine glumlach op mien gezich, deit mich richtig goud.

Phil Schaeken, Zitterd

As ich waar

Aj jaj jaj as ich angers waar as angere zien
denn zoej ich mit chronische kop en sjnavelpiên
op buim môtte toepe vur insekte
vur viêf of zes of doêzendzeve wel mesjien

Aj jaj jaj, as, jao denn zoej ich ut
kutelketje zien
van de klas en sjnórbaard lekkende docente
mit iddren daag vuul complimente
en ciêfers wiêd baove ein zeve

Dao zien angere die drinke
Paerdezeik
as ter gen beêr mier is
aete opgekrolde Sjelverves
en hóbbe uurkes in de oeëre

Aj jaj jaj angere zien angers
as wae de nach in ein bed verbringk
mit ein werremwaterkroêk en
zjwarte volbloôdmies
In mien zeipblaosbel zaoch wie damas haoj ich mich vas

*Godelieve Goedele van Gemen, Baolder
(Vertaling van haar gedicht 'de A van anders' uit Abecedarium)*

vuurvräud

't hingt in loeët
d'r sjien va vasteloavend
wólke sjmienk drieve kótterbij
toelpeklure
sjellesjal
kingerkriebel
va jesjenk oespakke
verlange
't kunt
hat nog al in ziech
ónendlieg jeluks-jeveul

vuurvräud
wat ing sjpas
doert bis an de vräud

Wim Heijmans, Kirchroa

voorvreugde

het hangt in de lucht
de schijn van carnaval
wolken schmink drijven dichterbij
tulpenkleuren
bellenklank
kinderkriebel
van geschenk uitpakken
verlangen
het komt
heeft nog alles in zich
oneindig geluksgevoel

voorvreugde
wat een plezier
duurt tot aan de vreugde

Judaspenning

(*lunaria annuus*)

sjteit wie versjtote
in ein hukske vanne haof
ane veut inkel naojaorsbóch
...toch haet d'r zien plaetske
zelf gezóch

liesterkeersj

(*sorbus aucuparia*)

oranje kralle
hange riep te griep
gesjierp en gekwetter
geplaar inne blaar
liesters en mösje d'rtösje
zeen ech drop oet
riete de riepste droet

roos

(*rosa*)

de lèste roos
es prima ballerina
gans inne waan
dans de dans
vanne sjtervende zjwaan

wilje wingerd

(*parthenocissus*)

de wilje wingerd
sjlingert
kleurig bóntj
ómhoog vanaaf de
gróndj
greujt in aovendkleid
de wintjer in
en drómt al blozend
van ein nuuj begin

wintjerjasmijn

(*jasminum nudiflorum*)

en blie bleujend
zits se
te sjtraole
op nakse witse

toos, postert

Nachtegaol oet Mestreech

Beppie spoojt ziech mèt häöre chauffeur
vaan Eijsde tot de Mokerhei
de roeje luiper ligk oet
zie maak alle flesneuze blij
vaan grummel tot bomma en ampa

joonk en aajd haok in, dans, springk
geit oet zie daak bij häör conzèrs
zie wèt leefde in eus hart te bringe
door wie 'ne nachtegaol te zinge
en heet e wäördsje veur ederein

't is 'n klein prij
vaan eine meter achenveerteg (1.48 m)
meh zie völt in häör öpke 'ne zaol
zie is e groet mónnumint
vaan 't Mestreechs leed en...
de keers op de Vastelaovendstoert

dee muzikaole klaank, dee sjoene zaank
mèt 'ne cd vaan Beppie in d'n otoradio
op weeg nao Saint Tropez, of Monaco
d'n taar sjuif oonder de raajer door
op dee gansen Autoroute du Soleil
mie es doezend kilometer laank
straolt 'n werm zon oet Mestreech

Iech bin zoe verleef, hartstikke verleef,
es iech diech zeen, bin iech blij tot iech leef!

Edith Piaf waor
eine meter zevenenveerteg (1.47 m)
Beppie is groeter

Wim Kallen, Mestreech

Goudzeukers

**Als herboere keumtj 't
heej straks uutgekroepe.
't Roeëktj rioeël
veultj perike op ziene rök.
Weem schoeën wiltj zeen
mot baje in wieëldje,
modderpakking in beautycenter.**

**Werm, vochtig lánd
puuëtjebajend doer rosbroen water.
In gereifeldj humme
böktj zich eine kumendje rök.
Zien hand dabtj krumelkes zwert
uut de sliék,
of toch ein glitterke.**

**De lantaere goof niks mej.
met volle kracht geboetstj
De ouge oeëpe,
allein völs te laat.
De Maserati
um 't geetieëzer
gevaaje.**

**Danse rónnd 't gouwe kaof
oppe rand van de vulkaan.
Weem hieëf, wiltj mier,
weem niks, wiltj eine krumel
of twieë. Mer aan 't indj
ligke vae ammaol
met lieëg hang.**

Annie van Gansewinkel, Wieërt

Quadrifoglio Verde

Deil 2: boe-in Jean Janse Mestreech vaan bove zuut en vreempde machiensjes zuut vlege

Naotot Jean mèt zienen Alfa Romeo Quadrifoglio Verde op d'n otoweeg eve veur Mestreech euver de kop waor gevloge, kós heer vaanoet de huugde nao onder kieke. Zoe had heer gezeen tot de kèrk vaan Nazareth verdwene waor, en noe zaog heer eve wijer links vaan ziech 't voetbalstadion de Geusselt ligke. Dao had heer vaanaof zien jong jaore dèks genóg op de tribuun gestande um nao MVV te kieke. Meh ouch dao waor get vreemps aon de hand. De sintelbaon roontelum 't veld waor eweg en boe iers de gole stoonte waor noe 'n zittribuun. 't Liekende ouch esof 't zoewiezoe e stök kleiner waor es wie heer 't kinde. Klaorblikelek hadde ze, zonder tot heer dat wis of vaan gehuurd had, de kèrk vaan Nazareth afgebroke en de Geusselt umgedrejd. 't Verwoonderde häöm nog 't mies tot heer dao neet kaajd of werm vaan woort.

Meh heer waor wel verpópzak wie heer zaog tot d'n A2, d'n otoweeg dee zoelang heer ziech rappeleerde dweers door Mestreech leep, wie in loch waor opgelos. Boe waore al die oto's gebleve? Jean kraog 't geveul esof heer e stök historie had euvergeslage. Es of heer oet zienen eigen tied waor getrooje en noe in 'nen oonbekinden touwkoms terech waor gekoume. Zoonder tot heer dao vööl aon kós doen zweefde heer in de riechting vaan de Maos. Die struimde gelökkeg nog gewoen nao zie, kós heer in de gawwegheid zien. Dao waor allein 'n extra brögk mèt 'nen hoege baog bij gekoume en de spoorbrögk kós heer neet mie vinde, meh de aw en de nui laoge nog op hun plaots.

Vööl tied um dao-euver content te zien had Jean evels neet. Oonderwijl heer riechting merret en Vriethof vloog, hoort heer achter ziech e geroonk wat heer neet meteen kós thoesbringe. Tot ziene sjrik woort heer noe links en rechts ingehaold door vlegende machiensjes die nog 't mies op reusechtege metaole insekte liekende. ►

De sjrik sloog häöm pas ech um 't hart wie heer zaog tot die machiensjes granaote begóste aof te sjete die geriech waore op de binnestad vaan Mestreech. De ierste raakde de Wilhelminabrögk, die door de slaag door häör kneeje zakde en mèt rijbaon, fietsers en bösse in 't water terech kaom.

Mèt e geweldeg kabaal sloog de volgende granaot in bij 't stadhoes. D'n tore stortde mèt kareljong en al nao oonder, boebij de klokke doorein tingelde en tangelde esof de beiardeer 'n modern compositie had ingestudeerd. De lui die op de merret tösse de kräömkes lepe te sjravele stöbde in paniek alle kante oet. Klabam! Dao kloont 'n volgende explosie, noe vlak veur de gievel vaan Reitz, boe wie gebrukelek 'n lang rij lui stoont te wachte op 'n tuut friet mèt sajs of mayonais. Zoe kaom 'n ind aon ein vaan de bès bewaorde geheime vaan Mestreech, bedach Jean, tot die friete vaan Reitz eigelek gaaroet neet zoe bezunder waore.

Jean kós 't neet langer aonzien. Zie Mestreech góng zoe in e paar sekonde nao d'n hasjemedeie. Heer wouw eweg, eweg. Gelökkeg mèrkde heer tot heer mèt vööl concentratie kós sture boe heer nao touw wouw. Trök nao d'n oto wouw heer, kieke wat nog euver waor vaan zienen Alfa Romeo Quadrifoglio Verde. Wie heer in de buurt kaom vaan boe heer geslip waor, zaog heer vaanoet de veerte al alderhand geknipper vaan oranje en geel lempkes. Dao stoonte zeker drei pelitieotokes, 'n ambulance en ouch nog 'ne wagemel vaan de brandweer. Dat zaog nogal ernsteg oet. Meh vreemp genóg kós 't Jean neet rake. Heer bekeek alles vaan bove mèt intrèsse zonder ziech aof te vraoge wie 't mèt de chauffeur vaan deen oto zouw zien dee dao in de prak laog.

Obbins veulde heer iemes aon zienen erm sjöddele. En nogal steveg. En nog ins. "Menier Janse, menier Janse, wakker weure!" hoort heer wie vaan onder 'n deke in zien oer. "Dao zalste Petrus höbbe", dach heer nog.

Saturator, Mestreech

Oëge

Worom dien oëge mich ontwieke
as ik nao dich staon te kieke
Dan kieke dien blauw kiekerkes zoor

Ik zou dat pantser wille schelle
Dich smaeke mich miër te vertelle
Riet dae behang ens van de moor

Hebbe de traone dich verlaote
worse wortel has geschaote
Wie enne hiëring in 't zout
Ik mein diene geis te zeen renne
Boete stiët de zon te branne
Kort beej dich is 't now koud

Wat is vervlaoge oet dien fles vol laevesgeis?
Zou dae laegloup ziën te sjtelpe?
Nowse dao zoë einzaam sjteis?

*Daezigse lössgedichte G. Rapaille
(of Zjër Bataille c.q. Ger Bertholet)
Van Klumme nao Zaerem umgezat*

Nuuj däörehègke rónnd de Dörpsgaard

Veer gaon noe däörehègke plante!
Dae gaard vörmp eine greune krans,
Genhout kan dao gaon lanterfante,
Of geuf natuur 'n boetekans.

De meeste weite good van wante
M'n greuf en plant in gooj balans;
De oprèngs geit neet nao de klante,
Mer bie hun toes, dao is gesjrans.

Dae gaard, dae kan óntsjanning gaeve
M'n geuf zich dèks vrie aan de praot
En kalt dan euver eeders laeve

M'n sjeurt dao noàts 'ne prikkeldraad,
Wo vreigel of de traon blif klaeve,
Dae gaard verdrif: 't ónkroedzaod.

Jacques Aussems, Genhout

't Lena, e verhaol va vreuger (3)

Koum waor hae de duuer oet of 't Lena kaom häöm nao. 'Kinse nog aeve binne kómme. Ich wil dich get vraoge. 't Doert maer aeve en ich wil dat neet zoeë i mien nachhumme aa de duuer doeë. Wat zowwe de lüj waal neet zègke?'

D'r mèlkboer drieënde zich óm en góng trük nao binne, gesjpend wat dat da waal wieër dat 't Lena häöm wool vraoge.

'Volgende waek is 't kèrmes i Valkeberg', zoeë begós 't Lena, 'en da gao ich nao femielie. Dat doon ich jeeker jaor. Meh 't hingk mich e kletsjke 't sjaot oet datter toezjoer wuurt gevraog of ich al ènne vrierer höb. En noe vroeg ich mich aaf ofs doe mesjie mit mich wils gao. Da bin ich vuuer e jaor va dat gezeiver aaf.'

D'r mèlkboer zag neet metein get. Dat waor 'n vraog die hae neet how verwach. 't Lena zoog wie hae zich aan 't bedingke waor en zag: 'Laot maer. Ich hej 't dich neet mótte vraoge. Wie is eighich dienne vuuer-naam?'

'Ich heisj Jo,' zag d'r mèlkboer en doe mochs mich dat bès vraoge. Wètse wat? Ich doon 't. Ich wil waal ins mitmake wie dat i Valkeberg geit.'

'Danke Jo,' zag 't Lena, 'en doe hoofs gènne floep vuuer mien tantes te höbbe. Ze biete neet. Ze zunt bloos nuusjjeërig. En ao ja, doe hoofs t'r allein maer te zieë. V'r hove gein hendjes vas te houwte of zoeë-e-get. Zowse óm hawf drie sjmiddis mit d'r fiets bie de gats bie d'r sjlegter kinne sjtao? Hie aafkalle, dao kump toch maer kal va.'

'Dat doon ich,' zag d'r Jo. Wie hae aeve later boete leep óm bie anger lüj ouch 't mèlkgeld op te haole, how hae d'r gènne erg i dat zie gezich d'r oet zoog wie e kind dat jüs e ieske how krieëge...

...geit wier ►

't Lena, e verhaol va vreuger (4)

Óm kwart op twieë sjting d'r Jo bie de gats. 't Waor good zoeëmerwaer, gelökkig neet te heit. Hae wachde. De klokke va de kèrk sjloge eine kieër. Hawf drie en gei Lena. 't Woeërt tieën op hawf. Doew zoog hae 't Lena aa kómme fietse. ' 't Spiet mich,' zag 't wie 't bie häöm waor. 'Ich moos de beng nog oppómpe en ich kós de fietspómp neet zoeë flot vinge.'

Dörg 't sjpówwe waore de wange van 't Lena ruuedlich. Mit d'r ploërok dae pis op zien knijje veel en e bloomebluuske mit rüsjkes waor 't op en top vrow. D'r Jo waor neet blind en hae sjlikde aeve. Wat zowwe anger manskaels sjloes op 'm zieë, dach hae griemmelend, went ze häöm noe zoge.

'Kóm, v'r gónt,' zag 't Lena. Ónger 't fietse zagte ze zich neet vää. Dat how d'r ouch mit te make, datter vuuer 't grótste deil gei fietspaad waor en ze op de sjtraot achteriej fietsde, 't Lena vuuerop, want dat wós d'r waeg. De tantes kieëke hun ouge oet wie 't Lena binne kaom mit ènne man. Gemètelich repde ze aan ein sjtök, meh noe zote ze aeve mit d'r mónd vol teng. D'r Jo woeërt al flot mitgetraocheld dörg de nónkes. Die zote appaart, kaarde meis of vertèlde zich sjterke verhaole. Ouch moos hae zich e aelske mitdringke.

't Goof genóg vla en toeërt. Hae oot zich d'r maag vol en eigelich tevää. Op 't lèts kós hae gènne poem mieë zègke. Aaf en toew kaom 't Lena kwansies nao häöm óm te kieke wie 't häöm vergóng en da sjtrieëk 't aeve dörg zie haor. 't Moos waal allenej ech lieke!

De tantes móste natuurlich van al weite, meh 't Lena waor loeës genóg óm ze neet al te wies te make. En zoeë woeërt 't tied óm wèr heivisj te gao. Óngerwaeg trük zoot d'r Jo nimme zoeë vas op d'r zaal va d'r fiets. Dörg al dae sjterke drangk wagkelde hae. Entans gebuuerde d'r nieks en kaome ze zieëker bie de gats aa. Ze zagte zich adieë. 't Lena bedangkde d'r Jo dat hae waor mitgeange en vuuer dat 't voet fietsde puuende 't häöm lich op d'r mónd. Wie het al oet 't zich waor voeëlt hae zien luppe nog glujje. Dit waor mieë es jüs e ieske...

...geit wier (in december) ►

Antoon Brouns, Klumme

Bêlze kal

'ne Nederbêls spriktj, want waat wîltj 't gevâl?
Bels en Hollendjs - des toch 'straf': totaal ângere kâl!
't Ligktj zoeë kort bî-jein, mer toch zoeëveul verschil,
't es dao-euver det ich efkes wat naodinke wil.

Zitdjen in 'nauwe schoentjes', dan zitdjen inne 'puree',
Pajjen 'ne verlofdaâg, dan hejjen in Bêls 'zeker en vast ' 'congé'.
As eur kîndjer in Bêls gaon studeêren, dan gaon zen 'op kot'
en dae neet good wiês es, dae es ouch nog good 'zot'.

Hejje gêldj wi-j water, dan hejje geldj wi-j 'slijk'.
'Gezemel en gezaag', det hetj bî-j os gewoeën 'gezeik'.
Schutj emes oet zien 'krammen', dan schutjen oet ziene 'slof'
'Zeiverkôntj' en 'kwakpestoeër zeen gemeinlik âl te 'lânk van stof'.

Zeeje de 'pedalen' kwiêt, dan hieël zeker ouch de 'kluts'.
'Gehannes' det es 'pongelwêrk', gewoeën mer 'gepruts'.
As eêmes 'met eur veut wiltj speule', dan hiltjen uch vörre gek
en eêmes dae 'ne gooje 'pree' heet, dae heet ouch 'ne gooje 'trek'.

't Wieërts es hi-j en dao toch e bitje Bêls noa mien idee.
Aete vae sôndessmêrges e bruuëdje, dan gebroêke zij 'ne 'pistolet'.
Nao Maaseik pajje de 'route' en aane knaal ligktj de 'basseng'
en asse oeëti-jje vloke, dan huuërdje wul us 'nondezjèng'.

Zoeë kân ich nog lang doorgaon, jao zoeë 'doon ich voort'.
Di-j taal van hi-j en van dao es de spraok van 'Zuid en van Noord'.
Ich mot tôwgaeven, azjet mich waal vraogtj of neet - 'allee',
met wat passen en maeten èsse toch ouch waal 'oké!'

Jan Verboogen, Hamentj / Ni-jwieërt

Ich ligk hie get te ligke
in mien lekker werme bèd
Ich kèn de slaop neet vatte
Mer dao zit ich neet mit.
Want ich ligk hie get te ligke
in mien lekker werme bèd
Ich hoof nörges anges haer
Vèlt dat efkes mit.

Van mich veur dich

Doot get veur emes anges
Reik 'n handj, lieën 'n oar
Doot get veur emes anges
'n Puuske blome. 'n klein gebaar
Doot get veur emes anges.
Zeen emes staon, kiek emes aan
Doot get veur emes anges
Det veult good, noe gluif mich mer

Laura Theunissen, Ech/Mestreech

Klein gelök...

Smêrges vreug inne auto
same de zon zeen opkome
goûwe oûwe oppe radio
koffie uut de thermoskan
stroeëjwages veur os
verlânge nao di-j steil, witte toppe
nao geroëtdje gerdienkes
gemütlichkeit
kop inne snieë vör 'n waek
boetelocht en gli-jje
met mer ein doel:
onbezörgdj genete!

Francien Clijsters, Wieërt

COLOFON

Veldgewas is e blaad veur en euver Oos Taal, de Limburgse taol. Veer publicere gediechte en verhaole in 't Limburgs vaan sjrijvers oet de ganse provincie en dao-boete.

Redactie:

Wim Kuipers

Har Sniekers

Wim Kallen

Bèr Brounts

Vaste sjrijvers:

Phil Schaeken

John Hertogh

Godelieve van Gemen

Wim Heijmans

Toos Schoenmakers

Correspondentieadres:

veldgewas@veldeke.net

Fotografie:

Marina Nefkens

Oos Taal

**Grameers sjat in kattenate sjölk geraap
tösse eier eikels neut en paere veur de verke
taal die wuult en poejak, al waat zjwaak is
óngergroundjs de wintjer door de lintje,
en versjteinde sjtaej nao boete bringk;
taal die zingk en zaet waat waor is,
nag neet klaor is veur Öpke Döpke
Kroekesjtöpke, taal die bäök en puunt
die sjpas en loestigs mit alaafs en buut
die op 't Belsj zich nao d'n Um sjuut,
die törf en kezel koempels kaole goof
veur verhaole bie de sjtoof, die blog en twittert
mit de sjitter van det lank Moderlintj
Niers Zjwaam Jeker Keutelbaek naeve Vesder
Lesder aan waerse zöster Mozel binjt.**

Wim Kuipers, Neel

